

Erelid Levende Talen Als opmaat naar het honderdjarig jubileum van Levende Talen publiceert LTM een serie interviews met ereleden van de vereniging.

John Daniëls Uitgesproken Daniëls

John Daniëls is geboren in 1934 in Amsterdam. In 1968 deed hij aldaar doctoraal examen Frans en al 45 jaar is hij lid van Levende Talen. Tot op de dag van vandaag is hij actief voor de vereniging als auteur van de rubriek over ICT-onderwijs in LTM, en als coördinator van *100 jaar Levende Talen* in mei 2011 (<www.lt100.nl>).

In het verleden was hij voorzitter van de sectie Frans, vicevoorzitter van het dagelijks bestuur (db) en hoofdbestuur (hb), regiocoördinator Frans, lid van de mediacommissie van Levende Talen en webmaster van de LT-website. Van 1965 tot 1995 heeft hij als docent Frans in het voortgezet onderwijs gewerkt.

De sectie Frans toen

Als vicevoorzitter van het db/hb tussen 1974 en 1980 had Daniëls de nascholing in zijn pakket. Maar vóór 1974 was hij al samen met Riet Kloet regiocoördinator Frans van Zuid-Kennemerland. Zij organiseerden voor de sectie de cursussen *Civilisation* en de nabesprekingen van het centraal examen. Eenmaal per jaar werden alle regiocoördinatoren uitgenodigd in het Romaans Instituut in Utrecht.

De sectie Frans was in zijn tijd ook al de grootste en meest actieve sectie. Op de jaarvergaderingen in Krasnapolski kreeg de sectie elk jaar de grote Sint-Janszaal, omdat ze steevast 250 bezoek-

kers had. 'Dat was ook wel te begrijpen als je bedenkt dat Frans toen een bedreigd vak was.' Het aantal uren daalde van vijf in het eerste leerjaar naar drie, en afschaffing dreigde ten gunste van wat Daniëls in een van zijn jaarredes 'flutvakken' noemde: huishoudkunde, techniek, maatschappijleer, consumentenzaken en nog andere vakken waarmee de nieuwe lerarenopleidingen studenten probeerden te trekken. 'Frans werd in die periode nog steeds als elitair gezien', aldus Daniëls. De Mammoetwet bracht ook nieuwe exameneisen, zodat men, gelukkig, af was van de grammatica-vertaalmethode en de examens

‘Vertaal in goed Nederlands’.

‘Maar bij de progressieven bleef Frans een elitair imago houden, waar het sectiebestuur probeerde van af te komen.’ Daniëls herinnert zich nog goed het jaarlijkse beraad dat het hoofdbestuur van de vereniging in een congrescentrum hield. Ook het bestuur van de sectie Nederlands stond als progressief te boek. De toenmalige voorzitter Jan Lootsma liet tijdens zo’n beraad duidelijk merken dat wat hem betrof Frans wel uit het onderwijs mocht verdwijnen. Dat was juist op het moment dat de sectie Frans lid was geworden van de Middenschoolvereniging. Toen Daniëls hem dat meldde, steeg de sectie Frans in zijn achting.

Het was in diezelfde tijd dat neerlandicus Jan Sturm, voorzitter van de Adviescommissie Leerplanontwikkeling Moedertaalonderwijs (ACLO-M) vanuit Enschede, oereerde dat het grammaticaonderwijs in de moedertaal diende te worden afgeschaft, een boodschap waarmee hij alle media haalde.

Leermiddelenontwikkelaar

John Daniëls heeft een groot deel van zijn werkzame leven als docent op de Spaarnescholengemeenschap doorgebracht. Op een gegeven moment waren hij en een aantal collega’s van andere scholen, verenigd in de Haarlemse Werkgroep Frans, uitgekeken op de leergangen die zij gebruikten. Met behulp van de toenmalige uitgeverij SMD in Leiden, nu onderdeel van ThiemeMeulenhoff, importerden zij de door de ILEA (Inner London Education Authorities) ontworpen leergang *Eclair*. Deze methode was opgezet volgens het toen populaire *Voix et Images de France*, waarbij alleen maar de doeltaal mocht worden beluisterd en gesproken. Grammatica en schrijven waren taboe. Na enig geëxperimenteer voegde de

werkgroep taalregels toe die een fractie waren van de grammatica in de gebruikelijke leergangen. ‘De werkgroep heeft zo een voor klas 1 tot en met 3 bestemde en aan hun onderwijswensen aangepaste lesmethode ontwikkeld.’

De aan de werkgroep deelnemende scholen abonneerden ook nog hun leerlingen op de van Mary Glasgow Publications afkomstige tijdschriften. Deze waren geheel Franstalig en slopen goed aan bij *Eclair*. Georges McKay, een Engelse docent Frans, had bij zes *unités* ook nog liedjes gecomponeerd, die hij zelf zong. ‘Als de docenten Frans met de leerlingen bezig waren aan de *unité* over het boodschappen doen op de markt, kon je vanuit de naast elkaar gelegen klaslokalen Frans horen: “Avec mon panier je vais au marché. Qu’est-ce que tu as donc dans ton panier? Moi, j’ai une pomme, moi j’ai une poire.”’

Toen zij geen verbeteringen meer konden aanbrengen aan *Eclair*, wilde SMD de leergang op de markt brengen, maar geen enkel lid van de werkgroep wilde er nog verder tijd aan besteden. Er kwam een nieuw schrijfteam en de methode ging *Omnibus* heten. De Engelse oorsprong bleef zichtbaar in de havenplaats Dieppe, waar de Engelsen met de boot arriveren en waar de leerlingen de weg leerden vragen.

De positie van LT

Daniëls is van mening dat er onder taaldocenten minder behoefte is aan een vereniging als *Levende Talen* dan vroeger: ‘Door de opkomst van internet is er veel meer informatie op het web te vinden, onder andere op de vaklokalen, die in een duidelijke behoefte voorzien.’ Daarbij komt dat het, volgens hem, tegenwoordig moeilijker is om vrijwilligers te vinden voor de diverse taken binnen de vereniging, omdat alle docenten overbe-

last zijn. Positief vindt hij dat LTM minder ‘elitair’ is geworden en meer over didactiek schrijft dan vroeger.

Daniëls ziet toch wel mogelijkheden om het ledenaantal weer toe te laten nemen. ‘Als het taalonderwijs weer zo’n dreun krijgt als bij de afschaffing van de minimumtabellen, dan zal, bij een stevig protestbeleid van het bestuur, het ledental zeker toenemen. Dat leert het begin van de teloorgang van het Frans dertig jaar geleden.’

Ledenwerving kan ook met didactiekcommissies die de docenten helpen met bijvoorbeeld ondersteunend lesmateriaal. Volgens Daniëls zou ook het regio-werk weer opgepakt moeten worden. Dat kan onder andere door pionierende docenten spreekbeurten te laten houden op een school in de regio. ‘Daarmee bereik je docenten die je niet krijgt op de Landelijke Studiedag of de congressen van de secties.’

De beste manier van nascholing is volgens hem nog altijd tegelijkertijd lesgeven op een school én de lerarenopleiding. Voor degenen voor wie dat niet is weggelegd, ziet hij vooral in de congressen, de Landelijke Studiedag, LTM en de digitale vaklokalen een goed alternatief.

ICT

John Daniëls blijft onverminderd enthousiast over de nieuwe ontwikkelingen en het gebruik van ICT in het onderwijs. Op zijn eigen website <www.internetonderwijs.net> plaatst hij al zijn artikelen. Ook als deelnemer van het Platform ICT heeft hij jarenlang meegewerkt aan de bekendmaking en invoering van programma’s als Phonepass, Dialang en Skype. Dit interview is dan ook afgenomen via Skype; niet via de ‘ouderwetse’ koptelefoon, maar via de Skype-telefoon. Weer een nieuwtje dat ongetwijfeld niet bij alle lezers bekend is... JR ■